

Prologs

Mulķis uz sārta

– Un ko tad viņi saka? Viņi saka: «Aizmirstiet to, ka esat izsalkuši, aizmirstiet to, ka saņēmt kāda rasistiski noskaņota policista lodi mugurā, jo šeit ir ieradies Čaks. Čaks ir ieradies Hārlemā ...»

– Nē, es jums *saku* ...

– «Čaks ieradās Hārlemā un ...»

– Saka: «Čaks ieradās Hārlemā un parūpējās par to, lai melnajai kopienai būtu darbs?»

Ar to pietiek.

He-heggghh!

No auditorijas atskan šī bezdievīgā kladzinošā kontralta skaņa. Šī skaņa plūst no dziļuma, it kā būtu paslēpta zem vairākām tauku kārtām. Viņš skaidri zina, kāda varētu izskatīties balss īpašniece. Var derēt uz divsimt mārciņām, ka viņa ir sieviete. Izskatās pēc primusa. Kladināšana pievērs viru uzmanību. Viņi izplūst tajās no vēdera nakošajās skaņās, kuras viņš tā ienist.

Viņi sauc: – *Hehehe ... uhuhuhu ... Tā tas ir ... Pasaki viņiem, brāl ... ei ...*

Čaks! Tas nekauna – viņš tepat vien ir, taisni pašā priekšā – viņš nosauca viņu par Čārliju! Čaks ir saisinājums no Čārlija, bet Čārljs ir sens baltā, stulbā fanātiķa apzīmejums. Kāda nekaunība! Kāda bezkaunība! Karstums un spilgtā gaisma ir briesmīgi. Mērs samiedz acis. Tas ir televīzijas apgaismojums. Viņš stāv žilbinoša mirdzuma vidū. Viņš ar pūlēm saskata nekaunīgā prašņātāja seju. Viņš saredz garu augumu un kaulainus elkoņus, kas ik pa bridim pašaujas gaisā. Un auskaru. Šim vīram vienā ausī ir liels zelta riņķis.

Mērs pieliecas pie mikrofona un saka: – Nē, paklausieties, ko es jums *saku*. Sarunāts? Es nosaukšu jums patiesos ciparus. Sarunāts?

– Cilvēk, mums tavi cipari nav vajadzīgi!
Viņš teica «cilvēk!» Kāda nekaunība!
– Tu, draugs, uzsāki šo tematu. Tātad jūs saņemsit īstos ciparus. Sarunāts?
– Neiedomājies mūs apžilbināt ar saviem cipariem!
Pūlī atkal sākas izvirdums, un šoreiz tas ir skaļāks: – Umm ... uhhh ... Pasaki viņiem, brāl ... Tu esi uz istā ceļa ... Ei, Gober ...
– Šīs administrācijas laikā – un tie ir valsts statistikas dati – Procentuāli Ņujorkas kopējam gada budžetam ...
– Eu, cilvēk, – nekaunā klieudz, – nestāvi te un negāz mums virsū savus ciparus un savu birokrātisko retoriku!
Jā, tas viņiem patīk. Nekaunība! Šī nekaunība izraisa vēl vienu pūļa emociju izvirdumu. Viņš pūlas kaut ko saskatīt cauri apžilbinošajam televīzijas gaismu mūrim. Viņš joprojām ir samiedzis acis. Viņš apzinās, ka viņa priekšā atrodas neskaitāmi melni silueti. Pūlis it kā izplešas, un griesti šķiet nolaižamiem zemāk. Griestus klāj smilškrāsas flīzes. Tās izrotātas ar vijīgu rakstu, un flīžu malas izskatās kā apdrupušas. Azbests! Viņš saprot, ka tās ir azbesta flīzes! Sejas – viņi gaida dzīres, ko saimnieks saviem kalpotājiem sarīko reizi gadā, viņi gaida kautiņu. Asiņojoši deguni – tāds ir viņu mērķis. Nākamais mirklis izšķirs visu. Viņš var tikt ar to galā! Viņš spēj tikt galā ar nekaunām! Viņš ir tikai piecas pēdas un septiņas collas garš, taču viņš to prot daudz labāk par Kohu! Viņš ir mērs vislielākajā pilsētā pasaulē – Ņujorkā! Viņš!
– *Labi!* Jūs esat papriecājušies, un tagad jums nāksies uz brītiņu *aizvērt žaunas!*
Nekaunā satrūkstas un sastingst. Tieši tas arī mēram ir vajadzīgs. Viņš zina, kā to panākt.
– *Jūs* uzdevāt *man* jautājumu, vai ne? Un jūsu klaķieri *vareni* smējās. Un tagad *jums* vajadzēs *turēt mutē* un *klausīties* atbildi. Sarunāts?
– Tu saki – klaķieri? – virs ir kļuvis rāmāks, tomēr nebūt nav apklusis.
– *Sarunāts?* Tātad es jums nosaukšu statistikas datus, kuri attiecas tieši uz jūsu kopieni šeit, Hārlēmā.
– Tu saki – klaķieri? – izdzimtenis sagrābis šo vārdu gluži kā suns kaulu. – Cilvēk, neviens no skaitļiem nebūs paēdis!
– *Pasaki viņiem, brāl ... Ei ... Ei, Gober!*
– Ļaujiet man pabeigt. Vai *jūs* domājat ...
– Cilvēk, nestāsti te mums par gada budžeta procentiem! Mums vajadzīgs darbs!
Pūlī atkal sākas izvirdums, un tas ir skaļāks nekā pirms tam. Viņš gandrīz neko nesaprot – starpsaucieni atskan no dziļas aizmugures. Tomēr tur atrodas tas *Ei* saucējs. Tas ir kāds blāvējs, kura balss pārspēj visas pārējās.
– Ei, Gober! Ei, Gober! Ei, Gober!
Tomēr viņš nesaka «Gober». Viņš saka «Goldberg».

– Ei, *Goldberg!* Ei, *Goldberg!* Ei, *Goldberg!*
Viņš apstulbst. Šeit, Hārlēmā! Vārds «Goldbergs» Hārlēmā nozīmē «ebrejs». Tā ir nekaunība! – brēcoša nekaunība! Kāds iedrošinās iesplaut šo zemisko nekrietnību sejā Ņujorkas mēram!
Svilpieni, šņācieni, ņurdoņa, no vēdera nākoši smieklī, blāviēni. Viņi grib redzēt izsistus zobus. Situācija nav vadāma.
– Vai jūs ...
Nav jēgas. Pat ar mikroфона palīdzību viņš nevar piespiest viņus ieklausīties teiktajā. Nāids, kas atspoguļojas viņu sejas! Gluži kā inde. Tas ir fascinējošs.
– Ei, *Goldberg!* Ei, *Goldberg!* Ei, *Haimijs!*
Haimijs! Skaidra lieta. Viens no viņiem klieudz «Goldberg», bet otrs – «Haimijs». Pēkšņi viņam atstā gaisma. Viņa Svētība Beikens. Tie ir Beikena cilvēki. Viņš ir par to pārliecināts. Pilsoniski noskaņotie cilvēki, kuri parasti apmeklē publiskās sanāksmes Hārlēmā, – tie cilvēki, kurus Šeldonam vajadzēja sapulcēt šajā zālē, – tie cilvēki šeit neizbrēktu tik nekaunīgus apvainojumus. Tas bija Beikena darbs! Šeldons visu saķēzījis! Beikens savedis šeit savus cilvēkus!
Mēram kļuva sevī žēl. Ar acu kautiņu viņš redzēja televīzijas ļaudis drūzmējamies apžilbinošajā gaismā. Šķita, ka kameras izaug no viņu galvām kā ragi. Viņi kā viņi te uzplūda, te atkāpās. Viņi ar baudu apēdis visu te redzamo! Viņi te ieradušies piedalīties skandālā! Viņi neuzdrošinās ne pirkstu pakustināt. Glēvuļi! Parazīti! Sabiedriskās dzīves utis!
Nākamajā brīdī pār viņu nāk apskaidrība: – Viss ir galā. Nespēju tam noticēt! Esmu zaudējis.
– *Pretiek ... Ārā no šejienes ... Būū Negribam ... Ei, Goldberg!*
Civiltērpā ģērbto mēra drošības sargu vadītājs Džulidži no skatuves malas nāk pie viņa. Neuzlūkodams Džulidži, mērs ar rokas mājienu norāda, lai viņš iet atpakaļ. Ko gan viņš varētu izdarīt? Mērs paņēmis sev līdzī tikai četrus virsniekus. Viņš negribēja te ierasties veselās armijas pavadībā. Viņa mērķis bija parādīt, ka viņš var ierasties Hārlēmā un gluži tāpat kā Riverdeilā vai Pārskloupā noturēt sapulci rātsnamā.
Pirmajā rindā kā caur miglu viņš saskatās ar Lengahornas kundzi – sievieti ar īsi apcirtajiem matiem, kopienas valdes priekšsēdētāju, kura stādīja viņu priekšā cilvēkiem – kad? – pirms pāris minūtēm. Sieviete sakniebj lūpas, piešķiebj galvu un lēni šūpo to. Viņa it kā saka: «Gribētu jums palīdzēt, bet ko es varu izdarīt? Redzat, cik cilvēki ir saniknoti!» Ak, viņai, tāpat kā pārējiem, ir bail. Viņa apzinās, ka viņai vajadzētu stāties pretī šim stihiskajam izvirdumam! Pēc tam šie cilvēki ķersies klāt tumšādajiem cilvēkiem, tādēļ kā viņai! Viņi to darīs ar patiesu prieku! Bet labie cilvēki ir iebaidīti! Viņi neuzdrošinās ne pikstēt! Sasitīsim muguras lupatu lēveros! Viņiem un mums!
– *Vācies mājās ... Būū ... Jēē ... Ei!*
Viņš vēlreiz mēģina runāt mikrofonā: – Vai tas ir tas, ko ... *Vai tas ir tas ...*

Bezcerīgi. Kā kliegšana satrakotos viņos. Viņam gribas iesplaut šiem ļaudim acīs. Viņš vēlas pateikt, ka viņam nav bail. Jūs nespējāt iesēdināt *mani* pelķē! Pāris blēžu šajā zālē mēģina apkaunot visu Hārlemu! Jūs ļaujāt bariņam blāvēju apsaukt mani par Goldbergu un Haimiju, un jūs neapklusināt *viņus* ... jūs apklusināt *mani*! Kaut kas neticams! Vai jūs – dievbijīgie Hārlemas pilsoņi, jūs, Lenghornas kundze, un jūs, pilsoniski noskaņotie cilvēki, – vai jūs tik tiešām domājat, ka viņi ir jūsu *brāļi*! Kas visus šos gadus ir bijis jūsu draugs? Ebreji! Un jūs ļaujāt, lai šie blēži saukā mani par *Čarliju*? Viņi saukā mani visos šajos vārdos, bet jūs *klusējat*?

Šķiet, ka visa zāle lēkā. Viņi vicina dūres. Viņu mutēs ir atvērtas. Viņi spalgi kliedz. Ja viņi lēks vēl augstāk, tad sagāzīs griestus.

Tas tiks parādīts televīzijā. To redzēs visa pilsēta. Tas viņiem patiks. Hārlema sacelšas! Kas par skatu! Sacelšas nevis blēži, operatori un spēlētāji – sacelšas *Hārlema*! Sacelšas visa melnā Ņujorka! Viņš ir tikai *dažu* cilvēku mērs! Viņš ir Baltās Ņujorkas mērs! Sakuriet muļķim sārtu! Šo skatu televīzijā redzēs itālieši, un viņiem tas patiks. Arī iri. Pat anglosakšu izcelsmes amerikāņi. Viņi nesaprātis, ko isti viņi redz. Viņi sēdēs savos kooperatīvajos dzīvokļos Parka avēnijā, Vestsaidas Piektaajā ielā, Septiņdesmit septītajā ielā un Satonpleisā. Viņi drebināsies, skatīdamies šīs vardarbības ainas, un viņiem tās ies pie sirds. Lop! Cāļa smadzenes! Dievgosniņas! Goji! Jūs taču nenieka nejdēzat! Atveriet reiz acis! Divdesmitā gadsimta lielākā pilsēta! Vai jūs domājat, ka *nauda* palīdzēs to saglabāt kā jūsu pilsētu?

Ģenerālie partneri un apvienotie juristi! Iznāciet laukā no saviem greznajiem kooperatīviem! Šeit ir Trešā pasaule! Puertorikāņi, vestindieši, haitieši, dominikāņi, kubieši, kolumbieši, hondurasieši, korejieši, ķīnieši, taizemieši, vjetnamieši, ekvadorieši, panamieši, filipīnieši, albāņi, senegāļi un afroamerikāņi! Aizejiet apciemot pierobežas zonu, jūs, glēvie vērotāji! Morningsaidheitsa, Svētā Nikolasa parks, Vašingtonheitsa, Forttraiona – *por que pagar mas!* Bronksa – Bronksā jums vairs nav vietas. Vienīgā saliņa tur ir Riverdeila! Pelhempārķveja – atvērta eja uz Vestčesteru! Bruklina – *jūsu* Bruklinas vairs nav! Bruklinheitsa, Pārksloupā – Honkonga miniatūrā, nekas cits! Un Kvinsa! Džeksonheitsa, Elmhērsta, Hollisa, Jamaika, Ozonparks – kam tas pieder? Vai jūs to zināt? Un kam pieder Ridžvuda, Beisaida un Foresthilsa? Vai esat par to kādreiz padomājuši? Un Steitenailenda! Vai jūs, sestdienas atpūtnieki, tik tiešām domājat, ka esat ērti iekārtojušies savā mazajā kaktiņā? Vai jums neliekas, ka nākotne zina, kā šķērsot *tiltu*? Un jūs, anglosakšu izcelsmes amerikāņi, labdarības pasākumu miļotāji, kas sēžat uz mantotās naudas lādēm savos dzīvokļos ar divpadsmit pēdu augstiem griestiem un diviem spārniem – viens jums pašiem, otrs – kalpotājiem, vai jūs tik tiešām uzskatāt, ka esat nesasniedzami? Un jūs, Vācijas ebreju finansisti, kuri beidzot esat ievākušies tādās pašās mājās, lai norobežotos no *svēšinieku* ordām. Vai jūs tik tiešām domājat, ka esat izolējuši sevi no *Trešās pasaules*?

Jūs, nabaga tauķi! Jūs, dievgosniņas! Vistas! Govis! Pagaidiet, līdz par Ņujorkas mēru kļūs tāds Viņa Svētība Beikens, un pilsētas padome un pilsētas budžeta valde čumēs un mudžēs no tādiem Viņu Svētībām Beikeniem. Tad jūs viņus visus labi iepazīsiet, ļoti labi! Viņi jūs apciemots! Viņi apciemots jūs Volstrītas 60. numurā un Manhetenplāzas pirmajā numurā! Viņi sēdēs uz jūsu rakstāmgaldiem un bungos ar pirkstiem! Viņi bez maksas iztīrīs jūsu depozītu seifus ...

Kaut kas traks! Visi šie jautājumi kā ātrvilciens izjoņoja cauri galvai! Tāds kā paranoīķis! Neviens neievēlēs Beikenu! Neviens neiemaršēs darījumu centrā. Viņš to zina. Tomēr viņš jūtas tik vientuļš. Pamests un atstumts. Nepareizi saprasts. *Mani!* Jūs sagaidīsiet to, ka *manis* vairs nebūs. Tad tik jūs redzēsiet! Un jūs liekat man te stāvēt vienam pašam uz šīs katedras, kur nolādētie azbesta griesti tūlīt uzkritīs man uz galvas ...

– *Būū ... Jēē ... Jāāā ... Ei! ... Goldberg!*

Vienā skatuves pusē sacelšas mežonīga kņada. Televīzijas gaismas spīd viņam tieši sejā. Tur notiek grūstišanās un stumdišanās ... viņš redz kādu operatoru pakritam. Daži izdzimtenī cenšas pa kāpnēm tikt uz skatuves, un televīzijas uzņemšanas grupas maisās viņiem pa kājām. Tā nu viņi cenšas tikt garām operatoriem. Grūž – kāds tiek grūsts lejā pa kāpnēm, viņa vīri – civiltērpos ģērbtie apsargi – liela auguma apsargs Norejo ... Norejo grūž kādu leju pa kāpnēm. Kaut kas atsitas pret mēra plecu. Ļoti sāpīgi. Uz grīdas ... astoņu unču Helmana majonēzes burka. Pustukšā! Līdz pusei iztukšota! Kāds metis viņam ar pusizēstu Helmana majonēzes burku! Šajā brīdī viņu sāk mocīt šī mazsvarīgā problēma: Dieva dēļ, kurš gan būtu varējis ierasties publiskā sapulcē, nesdams līdzī pusizēstu astoņu unču Helmana majonēzes burku?

Nolādētās gaismas! Uz skatuves ir cilvēki ... milzīga grūstišanās ... gatavā elle ... Norejo sagrābj aiz rokas locitavas kādu milzeni, iesper viņam no aizmugures pa kājām un nogāž viņu uz grīdas. Pārējie divi apsargi – Holts un Denforts – pagriezušies ar mugurām pret mēru. Viņi ir salikuši uz priekšu un neļaiž nevienam pie mēra. Džulidži atrodas viņam tieši blakus.

– Nāciet aiz manis, – Džulidži saka. – Mēs iziesim pa tām durvīm.

Vai viņš smaida? Šķiet, ka Džulidži smīn. Viņš pamāj ar galvu uz durvīm, kas atrodas skatuves dziļumā. Viņš ir neliela auguma vīrs ar mazu galvu, zemu pieri, šaurām acīm, plakanu degunu, platu muti un šaurām ūsām. Mērs blēž uz Džulidži muti. Vai tas būtu smīns? Nevar būt, bet varbūt tomēr ir. Šķiet, ka divaini sašķiebtās lūpas saka: «Līdz šim brīdim tā bija tava izrāde, bet tagad sākas manējā.»

Šis smīns izšķir visu. Mērs atstāj savu komandposteni uz katedras. Viņš padodas. Tagad arī pārējie – Norejo, Holts, Denforts – atrodas viņam cieši blakus. Viņi apstāj mēru kā četri kastes stūri. Uz skatuves ir daudz cilvēku. Džulidži un Norejo lauž ceļu cauri pūlim. Mērs iet tūlīt aiz viņiem. Visapkārt redzamas ņirdzošas sejas. Divu pēdu attālumā no mēra kāds vīrs turpina lēkāt un brēkt: – Tu, mazais baltmatainais pumperniķeli! Tu, mazais baltmatainais pumperniķeli!

Katru reizi, kad šis izdzimtenis palecas, mērs redz viņa izspiedušās stiklainās acis un milzīgo ādamābolu.

Vīrs nerimstas: – Tu, mazais baltmatainais pumpērniķeli! Tu, mazais baltmatainais pumpērniķeli!

Tieši viņam priekšā – pats lielais nekauņa. Tas ar tiem kaulainajiem elkoņiem un zelta riņķi ausī. Starp mēru un nekauņu atrodas Džulidži, taču nekauņa kā tornis slejas pāri Džulidži. Viņš varētu būt sešas pēdas un piecas collas garš. Viņš kliedz mēram tieši sejā:

– Vācijas projām, *ārā!*

Pēkšņi milzīgais kuces bērns ar atvērtu muti un izbolītām acīm krīt. Džulidži ar elkoni un apakšdelmu iesītis viņam pa saules pinumu.

Džulidži ir nokļuvis līdz durvīm un atver tās. Mērs seko viņam. Viņš jūt, ka pārējie apsargi stumj viņu no aizmugures. Viņš tiek piespiests Džulidži mugurai. Šis zellis ir kā no akmens!

Viņi dodas lejup pa kāpnēm, metāla pakāpieni šķind. Viņš ir sveiks un vesels. Pūlis viņam neseko. Viņš ir drošībā ... viņa sirds saplok. Viņi pat nedomā viņam sekot. Viņi pat nemēģināja viņu aizskart. Un šajā brīdī ... viņš *zina*. Viņš visu zina jau pirms tam, kad viņa prāts paspējis visu salikt pa plauktiņiem.

«Es rīkojos nepareizi. Es nobijos no šā smīna. Es kritu panikā. Esmu zaudējis.»